

Barne- og Likestillingsdepartementet

Postboks 8036 Dep

0030 Oslo

Postboks 1043 Sentrum
N-0104 Oslo, Norge
Besøksadresse
Rådhusgata 1-3

Telefon +47 23 08 14 50
Telefaks +47 23 08 13 81
post@kirkeakademiene.no
www.kirkeakademiene.no

Organisasjonsnr. 971 272 597
Kontonr. 6026 05 02835

Medlem av Ecumenical
Association of Academies
and Laity Centres in Europe
{EALCE}

322-00
13/5-08
200800482-45

Høringsuttalelse vedr. NOU 2008:1 Kvinner og homofile i trossamfunn

Det vises til brev av 14.02. 2008, hvor Barne- og Likestillingsdepartementet sender på høring forslag om oppheving av unntaket for trossamfunn fra forbudet mot diskriminering i arbeidsmiljøloven, samt innstramming av unntaksregelen i likestillingsloven.

Norske kirkeakademier er en økumenisk lekmannsbevegelse som er opptatt av dialogen mellom tros- og livssynssamfunn i Norge, og derfor er det naturlig for oss å uttale oss om de problemstillingene som utredningen tar opp. Innstillingen berører viktige spørsmål knyttet til kvinners og homofiles rettigheter, likestilling og ikke-diskriminering - samt forholdet til religionsfrihet.

Styret i Norske kirkeakademier har behandlet saken på møte 11.-12. april. Et flertall stiller seg bak følgende merknader til utvalgets forslag:

Norske kirkeakademier er i all hovedsak positive til at utvalget vil begrense adgangen til å forskjellsbehandle kvinner og homofile i trossamfunn ved å innstramme dagens regelverk. Vi stiller oss bak forslagene til endringer i likestillingsloven og arbeidsmiljøloven. Samtidig er det viktig for oss – slik utvalget også går inn for – at en viss unntaksrett fortsatt sikres – fordi trossamfunnenes egenart og autonomi må tas på alvor. Dette handler først og fremst om religionsfrihet. For minoritetsreligioner kommer minoritetets rettigheter i tillegg.

Økt mangfold og religionsfrihet

I et samfunn med økt kultur-, religions- og livssynsmangfold, og dermed også store variasjoner i holdninger og levemåter, må vi tolerere mange og ulike måter å uttrykke og praktisere tro på. Dette omfatter også forskjellige syn på forholdet mellom kjønnene, homofili, kvinners og menns ulike eller komplementære roller og oppgaver etc. Kristne, muslimer, jøder, andre troende og ikke-troende som deltar i religions- og livssynsdialogen i Norge, kan være grunnleggende uenige om skriftsyn, kvinnesyn og synet på homofili, men i religionsfrihetens navn, aksepteres det at ethvert trossamfunn

og livssyn har sin egen lære og praksis. Toleransen overfor dette mangfoldet har imidlertid noen grenser, og ofte kan det være nødvendig å utfordre både lære og praksis.

Den kollektive religionsfriheten kan misbrukes – og har ofte blitt misbrukt - til å opprettholde menns makt og posisjon i trossamfunnene - og tilsvarende - begrenset kvinners rolle og mulighet til innflytelse. Det er derfor viktig å påpeke at retten til religionsfrihet ikke kan gjelde absolutt, men må balanseres mot andre rettigheter - som kvinners rettigheter, homofiles rettigheter og hensynet til likestilling og ikke-diskriminering. Man er nødt til å foreta en avveining mellom ulike hensyn.

Statlig press kombinert med dialog

Statlig press og innblanding i trossamfunnenes indre forhold kan av og til være nødvendig og berettiget for å endre holdninger og praksis. Men det er ikke gitt at statlige inngrep og reguleringer er det beste virkemiddelet for å bidra til større likeverd mellom kjønnene og større aksept for homofile i trossamfunnene. Tvert om kan påbud og regler bidra til større polarisering, og stenge for dialog og samarbeid med trossamfunnene.

Et trossamfunn kan ikke sammenlignes med en hvilken som helst annen organisasjon eller arbeidsplass. Trossamfunnene må ha en viss autonomi til å gjøre sine egne ansettelser i tråd med egen religiøs lære og praksis. Men det innebærer ikke at de fristilles eller operer fullstendig på siden av resten av samfunnet - tilsatte i trossamfunnene bør ha rettigheter og beskyttelse på linje med arbeidstakere andre steder.

Norske kirkeakademier har i mange år vært involvert i tros- og livssynsdialog i Norge. Vi tror at endringer på dette området - knyttet til kvinners og homofiles stilling - først og fremst må komme innenfra i de religiøse samfunnene selv, og ikke primært pålegges utenfra gjennom lover og regler. Men arbeidet for å bedre kvinners og homofiles situasjon, må støttes opp av en kritisk og ærlig dialog med representanter fra ulike religioner og livssyn – og gjerne med innspill fra myndighetene. Vekselvirkning og samspill mellom ulike aktører er viktig dersom man vil bidra til å endre holdninger og praksis.

Innstramming av regelverket

Norske kirkeakademier stiller seg bak forslaget til lovendring som stiller krav om at forskjellsbehandling skal skje rent unntaksmessig, være nødvendig på bakgrunn av trossamfunnenes religiøse lære, og ikke uforholdsmessig inngripende for den eller de som forskjellsbehandles. Det er berettiget å stille krav om saklig begrunnelse og at praksis skal være forankret i trossamfunnets lære. Vi er også enige i at unntaksretten knyttes opp til religionsutøvelsen og bestemte funksjoner - som f.eks. religiøse ledere, prester og lærere i trossamfunnene.

Vi tror likevel ikke at disse presiseringene løser alle problemer. For hvem har definisjonsmakt til å avgjøre hva som er "nødvendig" og "saklig" eller "uforholdsmessig inngripende", eller hva som er trossamfunnets rette lære? Det er alltid uenigheter og variasjoner innad i et trossamfunn, og makt er ulikt fordelt. Det kan dessuten være problematisk å definere hva som er knyttet til

religionsutøvelsen og religiøse funksjoner - og hva som ikke er det. Her spiller trossamfunnenes selvforståelse inn. På tross av disse betenkelighetene, vil vi hevde at utvalgets forslag er et skritt i riktig retning.

Med vennlig hilsen

Norske kirkeakademier

Sign.
Kirsten Bjellaanes

styreleder

Anne Veiteberg
Anne Veiteberg

generalsekretær